

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za izposojilno 80 Din. Član sekcije J. U. U. plačuje list s članarino. Oglaš po omili in dogovoru, davak posebej. Pošt. šif. 11.153. Telefon 3113

Ob kandidaturah učiteljev

Učiteljsko javno delo je za narod tako velikega pomena, da mora biti povsod upoštevano. Z izvenšolskim delom si je učiteljsko pridobilo mnogo zaslug, a poleg zaslug tudi odgovornost in nešteto pravih ne-vešče posledice.

Z uspehom svojega dela smo si pridobili pravico postaviti zahtevo po zastopnikih učiteljskega stanu tudi v parlamentu.

V pretekli dobi ni bilo v parlamentu nobenega narodnega poslanca učitelja iz dravske banovine.

V interesu šole in našega stanu bi bilo, da bi bil stik med učiteljstvom in narodnimi poslanci intenzivnejši in globlji. Ta stik naj bi ustvarjal najboljše podlage za dvig našega šolstva in naše prosvete sploh. Narodove potrebe pozna ravno učiteljstvo najbolj in iskren stik narodnih poslancev z učiteljstvom bi dovedel do mnogih koristi, ki so ravno našemu narodu tako zelo potrebne.

Takega postopanja s strani narodnih poslancev smo zelo pogrešali, pač pa smo občutili posledice delovanja v ravno nasprotni smeri. Šolska politika naših narodnih poslancev v pretekli dobi je šla čisto za tem, da so si lastili pravico posredovati za premeščanje učiteljskega iz kraja v kraj. Imamo tipične primere krivic prizadetih učiteljskih pravih zaradi pomanjkanja poslančevega temeljitega vpogleda v učiteljsko delo med narodom.

Osnovno šolstvo je temelj vsega kulturnega razvoja in napredka naroda. In ravno temu vprašanju mora posvečati prvenstveno in največjo pažnjo vsakdo, ki hoče delati za narod. In delo ter skrb za narod in njegove potrebe je menda namen vsakega narodnega poslanca. V bodočem parlamentarnem zastopstvu dravske banovine naj uredijo to vprašanje poslanci učitelji.

Po objavi vloženih kandidatnih list smo zvedeli, da kandidirajo na listi ministrskega predsednika g. Bogoljuba Jevtiča tudi naslednji naši tovariši: v Laškem Rudolf Pleskovič, učitelj v Trbovljah; v Novem mestu Karel Štrbenk, nastavnik meščanske šole v Novem mestu; v Prevaljah Karel Doberšek, šolski upravitelj v Prevaljah; v Slovenjgradcu Leopold Kopač, šolski upravitelj v Slovenjgradcu in v Šmarju pri Jelšah Ljudevit Komar, šolski upravitelj v Ponikvi.

Pozdraviti moramo to dejstvo, ker smo prepričani, da bomo sedaj vendarle dobili učiteljske zastopnike tudi tamkaj, kjer se odloča o usodi šolstva in učiteljstva.

Učiteljsko izvenšolsko delo je postalo z zakonom o nar. šolah vidnejše in aktivnejše.

Večja aktivnost učiteljstva je postala potreba našega stanu prav zaradi tega, da bi se predpisi šol. zakona ne tolmačili krivo. Povsod, kjerkoli učiteljstvo deluje, mora zastopati interese celokupnega učiteljskega stanu. To je princip, od katerega ne more in ne sme odstopiti prav noben učitelj. Učiteljska organizacija obstoja zato, da štiti stanovsko politične interese učiteljstva. Toda članstvo mora povsod in ob vsaki priliki aktivno sodelovati v borbi za naše pravice. Ako je potrebno prenesti borbo za pravice vsega učiteljskega stanu tudi izven delokroga stanovske organizacije, tedaj mora vsak učitelj nastopati v obrambo skupnih interesov.

Učiteljstvo se je otrslo partizanstva v svoji stanovski organizaciji in je tudi na vasi posvetilo svoje moči predvsem gospodarskemu napredku naroda. To delo je glavna osnova in najtrdnější temelj za gospodarski in socialni napredek našega podeželja. Postavili smo se na stališče, da more le pozitivno in stvarno gospodarsko delo voditi do dobrih uspehov. Iz dneva v dan se kažejo vidnejši uspehi, ki so nam dali tudi upravičenost, da smo mogli postaviti zahtevo po lastnih zastopnikih v parlamentu. Med učiteljstvom je zmagala stanovska zavest nad partizansko in to je v veliko korist stanu, je pa tudi v korist naroda, med katerim učiteljstvo deluje. In ravno zmagata stanovskega čuta nam je pripomogla do upoštevanja našega stanu kot celote, in upoštevanje stanu in njegovega dela nam je pripomoglo do kandidatur iz učiteljskih vrst.

Ze večkrat smo poudarjali kako mačehovsko so se obravnavala šolska in učiteljska vprašanja. Poudarjali smo, da je nujno potrebno, da govorijo o šolstvu predvsem strokovnjaki. Postavitve petih učiteljev na kandidatno listo v dravski banovini, nas navdaja z upanjem, da se bo v bodoče upoštevalo pri reševanju raznih strokovnih vprašanj predvsem strokovna mnenja zastopnikov, ki zadevo najbolj poznajo. To bo le v korist stvari.

Kot učitelji z visoko razvitim stanovskim čutom bomo vedeli ceniti upoštevanje našega dela, upoštevanje našega stika z narodom in upoštevanje velikih uspehov, ki smo jih pokazali s svojim delom med narodom. Kandidati iz naših vrst so predvsem zastopniki učiteljstva, in to moramo, kot organizirani člani stanovskega združenja predvsem upoštevati. Interes našega stanu naj nam bo vedno nad interesom posameznikov, ker le na ta način bomo dosegli one uspehe, ki jih sami najbolj želimo.

stvo, zlasti v »Union« v Pragi, ki je prinesla serijo člankov - uvodnikov še tik pred vojno (zadnjega obenem z ultimatom Srbiji). Vsi ti članki so bili iz narodno gospodarskega obseja koroških Slovencev. Po polomu Avstrije je bil član gospodarskega odseka koroške narodne vlade. Komisija za severno ozemlje ga je postavila za sekvestra graščine Suha pri Labudu, kjer je mogel svoje plodonosno delo še razširiti, da se ga še danes na daleč okrog s hvaležnostjo spominjajo tamkajšnji prebivalci.

Po plebiscitu je bil nastavljen na Prevaljah, ker je koroška vlada odklonila njegovo prošnjo za službo v Avstriji. V Prevaljah deluje že nad 14 let v svojem rojstnem kraju. V svojem delu med delavstvom in kmeti se tudi tukaj ni pustil motiti po nezdravem strankarstvu, radi česar je imel več kot dovolj neprimlik. V tem delu med najširšimi sloji je nastala njegova študija: »Vpliv socialnih razmer na otroka v Prevaljah«, ki se je tolmačila spočetka žal tudi v njegovo škodo. Njegove socialno-pedagoške razprave v »Popotniku« so znane že vsem naročnikom. Poleg tega dela je neumoren propagator sadjarstva obmejnih krajev in stalen predavatelj v društvih ter gospodarskih tečajih. V svojem delu ni iskal osebnih koristi in če ga vprašate zakaj vse to, vam odgovori: »Vse za lepe spomine po meni!«

Rudolf Pleskovič

kandidira na Jevtičevi listi v srezu Laško.

Rojen je bil 10. maja 1881. v Mokronogu, študije pa je dovršil na ljubljanskem učiteljskem letu 1901. Služboval je v Buševcih vasi, Skočjanu, Šmartnem, Čadramu in pred odhodom v vojno na drž. rudniški šoli v Idriji.

V Šmartnem je poživil in vodil znani pevski zbor »Zvon«, v Idriji pa je ustanovil pevsko in dramatično društvo »Idrija«. V rudarski Idriji se je seznanil z razmerami delavstva. Bil je z njim v stalnih stikih. V teh razmerah se je razvil v njem globok socialen čut, ki ga odlikuje še dandanes. Z vso mladostno silo se je boril tudi za pravice učiteljstva na tamošnji rudniški šoli. kar mu je prineslo 12 mesecev trajajočo disciplinarno preiskavo, iz katere pa je izšel popolnoma čist. Kakor vsi

politično nezanesljivi učitelji tamošnje šole (Novak Otmar, Novak Rajko, Kerne Leopold) je moral tudi on v vojno.

Z rumunske fronte je zbežal v Rusijo, kjer je vstopil v »Dobrovoljački puk Srba, Hrvata i Slovenaca« v Čeljabinsku. Pozvan je bil v »Privremeni jugoslovanski odbor za Rusijo« in bil sourednik propagandnega lista »Ujedinjenje«. Potoval je po Sibiriji na Vladivostok in od tam na Kitajsko, Japonsko, Ameriko, Francijo in Svico nato v Beograd.

V Ameriki je vršil propagando za pravično razmejitev med Jugoslavijo in Italijo. Po prihodu v domovino je bil imenovan sekretarjem pri takratni deželni vladi v oddelku za socialno politiko, odsek za zaščito dece. Kot tak je služboval nekaj časa tudi v Mariboru.

Po opustitvi teh oddelkov se je vrnil v učiteljski poklic in službuje od leta 1925. na drž. deški šoli v Trbovljah - Vode. Tu se udeležuje v raznih nacionalnih in humanitarnih društvih. Najbolj pri srcu mu je Sokol, kateremu starostuje že 4. leto. Posebno se zanima za razna socialna in delavska vprašanja, vsled česar uživa veliko zaupanje v delavskih vrstah. Zaradi svoje znane objektivnosti, ga spoštujejo tudi politični nasprotniki.

Deloval je tudi v stanovski organizaciji in bil več let tudi predsednik učiteljskega društva za laški srez. Za zasluge na šolskem in izvenšolskem polju je bil odlikovan z redom Sv. Save V. stopnje.

Leopold Kopač

kandidat na listi predsednika vlade g. Jevtiča za srez Slovenjgradec.

Leopold Kopač je bil rojen 15. dec. 1886. v Novem mestu. Tam je tudi dovršil osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Učiteljske je obiskoval v Ljubljani in je položil maturo leta 1908.

Kot učitelj je služboval kratko dobo na Rakovniku pri Ljubljani odkoder je bil premeščen v Postojno. Tu je služboval polnih 13 let in se je v tem službenem kraju prav marljivo udeleževal pri vseh društvih. Ravno njegovo marljivo in vztrajno narodno delo je bilo vzrok, da je bil preganjan in končno tudi izgnan iz Postojne. Leta 1922. je prišel v Slovenjgradec, kjer je prevzel leta 1926. mesto šolskega upravitelja.

V naši stanovski organizaciji se je aktivno udeleževal ves čas in je bil od leta 1929. dalje tudi predsednik sreskega učiteljskega društva v Slovenjgradcu. Bil je tudi član upravnega odbora sekcije in minuli funkcijski dobi.

Njegovo izvenšolsko delo je znano ne le v Slovenjgradu marveč tudi v njegovi okolici. Deluje pri vseh tamkajšnjih narodnih, kulturnih in gospodarskih društvih in je že od leta 1924. dalje odbornik mestne občine. Ze precej časa je tudi župni načelnik gasilske župe in dobro znan organizator gasilstva v srezu.

Ljudevit Komar

Na listi predsednika vlade g. B. Jevtiča kandidira v šmarskem srezu Ljudevit Komar, učitelj na Ponikvi.

Po vojni je služil kot Maistrov borec - prostovoljec na naši severni meji. Udeležil se je opasnih plebiscitnih borb na Koroškem, kjer je bilo njegovo prvo službeno mesto, drugo v Mežiški dolini in nato v Ponikvi.

Razen v šoli je že zgodaj pričel javno delovati za kulturno-socialni in gospodarski dvig naše vasi. Ustanovil je šolski oder in Dramatično društvo, organiziral je gasilno društvo, ki si je pod njegovim vodstvom zgradilo gasilski dom in nabavilo vso potrebno opremo. Svoje udeleževanje na gospodarskem področju je baziral na zadrugnem principu, dobro vedoč, da je zadrugarstvo najtrdnější osnova za ostvaritev gospodarskega blagostanja našega malega in srednjega kmeta. Ta ideja ga je vodila, ko je snoval mlekarsko zadrugo, ki je postala izdaten vir dohodkov domačemu prebivalstvu. Vodovod, ki je bil dolga leta problem za domačo občino, in ki je zahteval pol milijona investicij, je privedla do uresničenja šele Vodovodna zadruga pod vodstvom in energično delavnostjo učitelja Komarja. Zadruga za zgradbo postajališča Lipoglav ima namen, odpreti pot v svet širnemu, dokaj siromašnemu predelu severnega dela šmarskega sreza, in letos stojimo pred njegovo otvoritvijo. Vse to po zaslugi neumornega učitelja Komarja, ki je v današnjih časih umel najti pot do potrebnih visokih kreditov, delavstvu domačega okoliša pa do tako potrebnega in zaželenega zasluga.

Ves svoj izvenšolski čas je posvetil tov. Komar stvarnemu delu v korist vsega okrožja.

Karel Štrbenk

Karel Štrbenk, nastavnik meščanske šole v Novem mestu, kandidira na novomeškem srezu na Jevtičevi listi.

Karel Doberšek

kandidira na Jevtičevi listi v prevaljskem srezu.

Karel Doberšek je maturiral na učiteljski šoli v Celovcu leta 1908. Je edini narodni učitelj tega letnika. Po maturi je služboval v Podgorju v Rožu, na Ojstrici pri Dravogradu in v Zvabeku na Koroškem do plebiscita. Ker je bilo torišče njegovega dela med najširšimi plastmi koroških Slovencev, ni našel nobene opore pri vladi na Koroškem. Vse svoje sile je posvečal slovenskemu delavcu in kmetu, da jih socialno, kulturno in gospodarsko okrepi za eksistenčni boj, ki je bil obenem narodni boj na naši najsevernejši meji. V Zvabeku je že leta 1911. ustanovil prvo slovensko kmetjsko nadaljevalno šolo na Koroškem. Dopisoval je že kot maturant v razne liste, ker pa so strankarske prilike med Slovenci bile več kot abnormalne, je dopisoval v inozem-